

ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ДНІПРОВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна анатомія і оперативна хірургія

повна назва навчальної дисципліни

ступінь освіти	магістр
галузь знань	22 Охорона здоров'я шифр і назва галузі знань
спеціальність	222 Медицина код і найменування спеціальності
освітньо-професійна програма	Медицина назва освітньо-професійної програми
статус дисципліни	обов'язкова

Розробники:

Науково-педагогічні працівники кафедри
соціально-гуманітарних та біомедичних
дисциплін

Гарант освітньо-професійної
програми:

проф., д.мед.н. Довгаль М.А.

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних та біомедичних дисциплін

Завідувач кафедри

проф., д.мед.н. Марина Довгаль

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії,
протокол від 19.03.2025 р. №1.

Голова методичної комісії

проф., д.мед.н. Марина Довгаль

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки магістрів спеціальності (222 Медицина) галузі знань (22 Охорона здоров'я).

Предметом навчальної дисципліни є вивчення форми і будови, походження і розвиток організму людини, його органів та систем. Анатомія передбачає системний опис форми, будови, стану і топографічних взаємовідносин частин і органів тіла з урахуванням їх вікових, статевих і індивідуальних особливостей.

Міждисциплінарні зв'язки:

а) базується на вивченні здобувачами медичної нормальної анатомії, біології, гістології, цитології і ембріології, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, рентгенологія, пропедевтика внутрішніх хвороб та інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи для вивчення здобувачами нормальної фізіології, пропедевтики клінічних дисциплін та формування умінь застосовувати знання з анатомії людини в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна анатомія і оперативна хірургія» є набуття кожним здобувачем теоретичних знань та практичних навичок щодо основних принципів макроскопічної та мікроскопічної будови структур людського організму, їх розвитку і змін у різноманітних умовах життєдіяльності, що включає:

- вивчення морфологічних та структурних ознак органів, систем та апаратів людського тіла

; - вивчення практичних навичок на препаратах органів та навчитися визначати топографоанатомічні взаємовідносини органів і систем людини;

- навчитись аналізувати інформацію про будову тіла людини, її систем, органів та тканин, що ці органи складають;

- навчитися трактувати закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіанти мінливості органів, вади розвитку;

- вивчення статевих, вікових та індивідуальних особливостей будови організму людини;

- навчитись розуміти взаємозалежність і єдність структур і функцій органів людини, їх мінливість під впливом екологічних факторів;
- навчитись визначати вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини;
- демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини та її тіла, як об'єкту анатомічного та клінічного дослідження.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів освіти таких компетентностей:

Загальна компетентність за освітньо-професійною програмою

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК7	Здатність працювати в команді.
ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
ЗК13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
ЗК14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у

	розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
--	---

Фахова компетентність за освітньо-професійною програмою

ФК10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій.
ФК24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
ФК25	Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Навчальна дисципліна забезпечує досягнення таких **програмних результатів навчання:**

Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою

ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН2	Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
ПРН17	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН31	Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи й безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціума - як фахівцями, так і нефахівцями; вміти приймати рішення самостійно, нести відповідальність за свої дії; ефективно працювати в команді, керуючись принципами лідерства та взаємоповаги

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів –3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна
Загальна кількість годин -90	Спеціальність: 222 «Медицина»	Рік підготовки: 2
		Семестр 4й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи студента – 50	Освітньо-кваліфікаційний рівень: II магістерський	Лекційні - 0
		Практичні - 50
		Самостійна робота –40
		Вид контролю: диф.залік

3.1. Теми лекцій

Тема лекції	Кількість годин
Не заплановано	

3.2. Теми практичних занять

Тема заняття	Кількість годин
Історія розвитку дисципліни. Методи топографо-анатомічного дослідження. Визначення і завдання топографічної анатомії її клінічне значення. Топографічна анатомія ділянок склепіння черепа та соскоподібного відростка. Топографоанатомічні ознаки закритої, відкритої та проникаючої травми черепа.	2
Клінічна анатомія оболонок мозку, цистерн та шлуночків мозку, черепно-мозкових нервів. Проекція венозних пазух твердої мозкової оболонки. Схема черепно-мозкової топографії Кронлейна-Брюсової. Топографо-анатомічні ознаки внутрішньочерепних гематом різного походження, принципи трепанації черепа.	2
Клінічна анатомія ділянок переднього відділу лица. Топографо-анатомічні ознаки гайморових пазух та їх клінічне значення. Топографо-анатомічне обґрунтування задньої тампонади носа, блокади гілок трійчастого нерва	2
Клінічна анатомія ділянок бокового відділу лица. Кровопостачання, венозний, лімфатичний відтік та іннервація, анатомічні шляхи розповсюдження запальних процесів в ділянках лица їх клінічне значення.	2
Фасції, клітковинні простори шиї. Судини та нерви шиї. Топографо-анатомічне обґрунтування локалізації заглоткових та приглоткових абсцесів, флегмон шиї і гнійного паротиту.	2
Топографічна анатомія органів шиї стравохід, трахея, щитоподібна залоза, блукаючий нерв). Топографо-анатомічне розташування голосових зв'язок та їх клінічне значення. Топографо-анатомічні особливості виконання трахеотомії та конікотомії.	2
Клінічна анатомія грудної стінки і молочної залози. Топографо-анатомічне обґрунтування локалізації пухлин та абсцесів молочної залози. Топографоанатомічне обґрунтування пункції плеври при пневмотораксі та плевриті. Топографо-анатомічні ознаки різного за видом пневмотораксу. Діафрагма	4
Клінічна анатомія плеври, легень та органів середостіння. Клінічна анатомія середнього середостіння.	2
Клінічна анатомія передньо-бокової стінки живота. Топографічна анатомія пахвинного і стегнового каналів. Хірургічна анатомія прямої, косої і стегнової гриж.	4
Клінічна анатомія верхнього поверху черевної порожнини Відношення очеревини до органів черевної порожнини. Сумки, канали, закутки. Топографічна анатомія шлунка, печінки, жовчного міхура, жовчних шляхів, дванадцятипалої кишки, підшлункової залози і селезінки.	2
Клінічна анатомія нижнього поверху черевної порожнини Клінічна анатомія тонкої і товстої кишок. Канали, мезентеріальні синуси, закутки.	4
Слабкі місця поперекової ділянки. Клінічна анатомія фасцій і клітковинних просторів, органів заочеревинного простору. Топографо-анатомічне обґрунтування розповсюдження запальних процесів в заочеревинного простору. Клінічна анатомія, спинного мозку і його оболонок. Топографо-анатомічне обґрунтування поперекового проколу.	4
Клінічна анатомія стінок і органів таза та промежини. Фасції і клітковинні простори малого таза. Вікові і статеві особливості топографічної анатомії малого таза. Топографо-анатомічне обґрунтування проколу сечового міхура,	4

розтину сечового міхура. Топографо-анатомічне обґрунтування тазових гриж.	
Клінічна анатомія надпліччя і плеча верхньої кінцівки Фасції і фасціальні футляри. Клітковинні простори. Шляхи поширення гнійних процесів. Топографо анатомічне обґрунтування розрізів при запальних процесах.	4
Клінічна анатомія передпліччя і ліктьового суглобу, кисті Фасції і фасціальні футляри. Клітковинні простори. Шляхи поширення гнійних процесів. Топографо анатомічне обґрунтування розрізів при запальних процесах.	4
Клінічна анатомія сідничної ділянки, передньої та задньої поверхні стегна. Шляхи поширення гнійних процесів. Топографо анатомічне обґрунтування розрізів при запальних процесах.	2
Клінічна анатомія коліна, підколінної ямки, гомілки і стопи. Шляхи поширення гнійних процесів. Топографо анатомічне обґрунтування розрізів при запальних процесах.	2
Підсумкове заняття	2
Усього	50

3.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин
	Не заплановано	

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання для самостійної роботи за темами

№ з/п	Тема самостійної роботи	Кількість годин
1	Хірургічний інструментарій, основи хірургічної термінології. Наркоз. Внутрішньовенний барбітуратовий наркоз при оперативних втручаннях на тваринах. Види пластики шкіри. ПХО ран. Методика закриття дефектів шкіри. Види пластики. Техніка основних хірургічних маніпуляцій: ін'єкції венепункція венесекція.	10
2	Топографо-анатомічне обґрунтування трепанацій черепа (Резекційна та кістково пластична трепанація). Трепанації повітряних пазух обличчя. Оперативні втручання на обличчі. Пластика при розщепленні твердого піднебіння, та верхньої губи	10
3	Вагосимпатична блокада. Блокада шийного і плечового сплетень. Трахеотомія, конікотомія.	10
4	Оперативні втручання на черевній стінці та органах черевної порожнини. Операції на органах малого тазу.	5
5	Оперативні втручання на кінцівках	5
	Усього	40

5. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється за 200-бальною шкалою.

5.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень наведені у Положенні про оцінювання результатів навчання здобувачів освіти у ПЗВО «ДНІПРОВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я».

5.2. Форми і критерії поточного оцінювання

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, практичному/лабораторному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань лабораторних/практичних робіт.

Оцінювання поточної успішності студента здійснюється на кожному занятті (теоретичні знання та практичні навички) шляхом виставлення до журналу академічної успішності оцінки за національною чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2»):

Оцінка «5» (відмінно) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, вільно володіє державною мовою.

Оцінка «4» (добре) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичного завдання.

Оцінка «3» (задовільно) – здобувач освіти в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача освіти невпевненість або відсутність стабільних знань; виконуючи завдання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, на достатньому рівні володіє державною мовою.

Оцінка «2» (незадовільно) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до таблиць 1 та 2.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються ДЗ або екзаменом)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
----------------	------------------	----------------	------------------	----------------	------------------

5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120

4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Види поточного контролю: усний, письмовий (різновидом є тестовий).

Форми поточного контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, проведення термінологічних диктантів, розв'язання письмових завдань, написання есе, розв'язання практичних ситуацій тощо.

Для здійснення поточного контролю викладачем розробляється методичне забезпечення з тієї чи іншої навчальної дисципліни (перелік питань та завдань практичного змісту, тестові завдання тощо).

5.3. Структура підсумкового семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма підсумкового семестрового контролю – *диференційний залік*.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела інформації

1. Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Т. 1 : підручник / В. І. Півторак, О. Б. Кобзар, С. М. Білаш [та ін.] ; за ред. В. І. Півторака, О. Б. Кобзаря. – Винниця: «Нова книга», 2021. - У 2 томах.

2. Оперативна хірургія та топографічна анатомія: підручник /Ю.Т. Ахтемійчук, Ю.М. Вовк, С.В. Дорошенко та ін.; за ред. М.П. Ковальського. - 4-е вид., випр. - К. : ВСВ "Медицина", 2020. - 504 с. + 40 с. кольор. вкл.

Додаткові джерела інформації

1. Sobotta. Атлас анатомії людини. У двох томах. Переробка та редакція українського видання: В. Г. Черкасов., пер. О. І. Ковальчука. - Київ : Український медичний вісник, 2009.

2. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер [пер. з англ. А.А. Цегельський]. – Львів: Наутілус, 2004 – 529 с.

Інтернет-ресурси :

Основні:

Центр тестування - база ліцензійних тестових завдань «Крок» - 1
<http://testcentr.org.ua/>

Допоміжні:

Веб-сайти університетів та електронні ресурси мережі «Інтернет»